

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Ünite 6

: Yönetime Katılıyorum

Konu

: Yönetim Biçimlerini Öğreniyorum

Okula başladığınız andan itibaren öğrenim gördüğünüz sınıflarda her yıl sınıf başkanlığı seçimi yapılmaktadır. Bu seçimlerde sınıfta öğrenim gören her öğrencinin oy verme ve sınıf başkanlığına aday olma hakkı vardır. Sınıftaki öğrenciler başkan adaylarına özgür iradeleriyle oy verirler ve en fazla oyu alan öğrenci sınıf başkanı seçilir.

Demokrasi, Yunancada halk anlamına gelen "demos"; güç, iktidar ve yönetim anlamına gelen "kratos" kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi olarak tanımlanır. Şimdi demokrasinin temel ilkelerini inceleyelim.

Millî Egemenlik

Demokrasinin olduğu ülkelerde yaşayan insanlar kendilerini yönetecek kişileri kendileri seçerek geleceklerini belirlerler. Demokrasilerde egemenliğin kaynağı millettir. Anayasanın "Egemenlik" başlıklı 6. maddesinde bu durum şu şekilde belirtilmiştir:

"Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir." Halk, egemenliğini seçtiği temsilciler aracılığıyla kullanır. Bireylerin özgür düşünce ve kanaatlerinin bir araya gelmesinden ve kaynaşmasından oluşan millet iradesi, demokrasi için vazgeçilmez bir unsurdur. Bu nedenle millî egemenlik, demokrasinin en temel ilkelerinden biridir. Şimdi demokrasinin diğer temel ilkelerini öğrenelim.

Hürriyet ve Eşitlik

İnsanların başkalarına zarar vermemek ve kanunlara aykırı olmamak koşuluyla dilediğini düşünebilmesine ve yapabilmesine hürriyet veya özgürlük adı verilir. Demokrasilerde insanlar özgür iradeleriyle karar verebilir, düşüncelerini özgürce ifade edebilir. Ancak başkalarının özgürlük alanına müdahale edilmemesi gerekir. Örneğin, oyun parklarında dilediğimiz gibi oyun oynayabiliriz. Ancak oyun parkında başkalarını rahatsız edecek biçimde oyun oynamamak gerekir. Çünkü oyun parkından yararlanmak her çocuğun hakkıdır. Eşitlik, toplum içinde tüm bireylerin aynı haklara sahip olması anlamına gelmektedir. Demokrasilerde eşitlik ilkesi vardır ve hiçbir kişiye ayrıcalık tanınmaz. Herkes kanun önünde eşittir. Bir insanın diğerine üstünlüğü yoktur.

Seçimler ve Temsil

Demokrasilerde ülkeyi yönetecek kişileri belirlemek için seçimler yapılır. Seçimlerde gerekli şartları taşıyan vatandaşlar istedikleri takdirde devlet yönetiminde görev almak için adaylıklarını koyabilirler. Seçimler sonunda belirlenen kişiler (cumhurbaşkanı, milletvekilleri, belediye başkanları ve muhtarlar) ülke yönetiminde halkı temsil ederler.

Siyasi Partiler

Demokrasilerde insanlar kendi görüş ve düşünceleri doğrultusunda istedikleri partiye oy verebilir veya istedikleri partiye üye olabilirler. Bir ülkede siyasi partilerin sayısının birden fazla olması demokrasinin bir gereğidir. Böylece siyasi partiler demokratik bir şekilde rekabet edebilir. Bu sayede devlet yönetiminde daha fazla görüş ve düşünce, temsil edilme imkânı bulur.

Çoğulculuk ve Katılım

İnsanların görüşleri birbirinden farklı olabilir. Farklı düşüncelere sahip olan insanlar düşüncelerini özgürce ifade edebilmeli ve yönetimde temsil edilmelidir. Buna demokrasinin çoğulculuk ilkesi adı verilir. Çoğulculuk ilkesi gereğince insanlar yönetime katılmalı ve kendilerini etkileyen kararların alınmasında etkili olmalıdır.

Hukukun Üstünlüğü

Demokrasilerde hukukun üstünlüğü ilkesi benimsenmiştir. Buna göre insanların hakları hukuka uygun olarak korunmalıdır. Oluşan problemler hukuk yoluyla çözüme kavuşturulmalıdır. Devletler, ilk çağlardan günümüze farklı yönetim biçimleri ile idare edilmişlerdir. Bu yönetim biçimlerinde bazen demokratik ilkelere uyularak hareket edilmiş bazen seçkin bir insan grubu ülkeyi yönetmiş bazen de bir kişi devlet yönetiminde tek başına söz sahibi olmuştur. Şimdi insanlık tarihinde yaygın olarak uygulanmış yönetim şekillerini öğrenelim.

İnsan Haklarına Saygı

Demokrasilerde temel hak ve özgürlükler anayasa ile güvence altına alınmıştır. Devleti yönetenler cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş vb. farklılıklarından dolayı insanlar arasında ayrımcılık yapmaz.

Monarşi yönetim şekline göre egemenlik tek bir kişinin elindedir. Ülkeyi yönetme yetkisine sahip olan kişiye kral, kağan, han, imparator ve padişah gibi unvanlar verilir. Yönetici yasama, yürütme ve yargı yetkilerini tek başına kullanır. Yöneticinin verdiği kararlara herkes uymak zorundadır. Yönetici, verdiği kararlar sebebiyle suçlanıp yargılanamaz. Ülkeyi yöneten kişi öldükten sonra yerine genellikle aile üyelerinden biri geçer. Halk yönetimde söz sahibi değildir. Bazı monarşi yönetimlerinde mutlak idarecinin yanında meclis de olabilir. Bu tür monarşilere **meşruti monarşi** denir.

Oligarşi yönetim şekline göre egemenlik yetkisi belli bir zümre, sınıf veya grubun elindedir. Bunlar zenginler, soylular veya aristokratlar olarak adlandırılır. Bu yönetim şeklinde yöneticiler ait oldukları zümre, sınıf veya grup içinden seçilir. Oligarşi yönetimlerinin olduğu yerlerde sadece belli bir azınlığın hakları gözetilir. Halkın yönetimde söz hakkı yoktur.

Teokrasi yönetim şekline göre ülke dinî kurallara göre idare edilir. Teokrasinin uygulandığı devletlerde yönetim, tanrı adına dinî kuralları uygulayan hükümdarın elindedir. Hükümdar yalnızca tanrıya karşı sorumludur. Monarşi ve oligarşi yönetim biçimlerinde olduğu gibi teokraside de halkın yönetimde söz hakkı yoktur.

Cumhuriyet yönetim şeklinde egemenlik millete aittir. Halk ülkeyi yönetecek temsilcileri belli bir süre için seçer. İnsanlar, seçme ve seçilme hakkını kullanarak ülke yönetimine katılabilirler. Ülkeyi yöneten kişiler halka karşı sorumludurlar. Halk, yöneticileri seçim yoluyla değiştirme hakkına sahiptir. Bu yönetim şeklinde insanların hakları anayasa ile korunur. Herkes hukuk önünde eşittir ve hukukun üstünlüğü ilkesi geçerlidir. İnsanlar özgür bir şekilde yaşamlarını sürdürebilirler.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

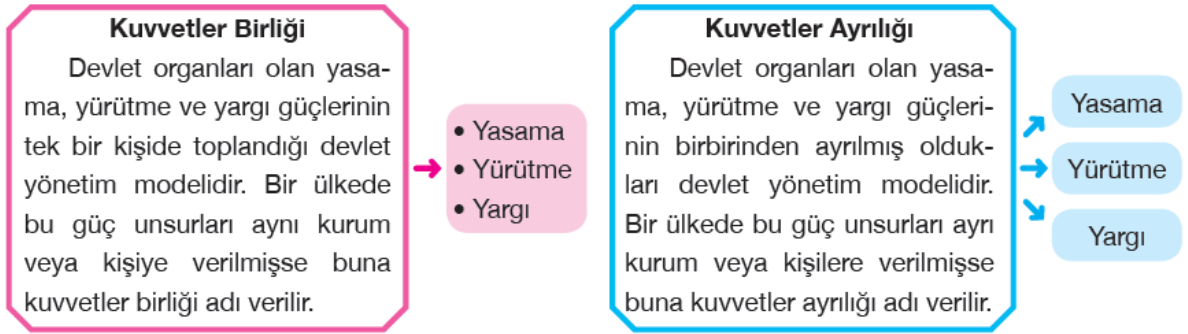
Ünite 6

: Yönetime Katılıyorum

Konu

: Yasama, Yürütme ve Yargı

Eski dönemlerde, kurulup yıkılan birçok devlet genellikle monarşi yönetim şekliyle idare edilmiştir. Monarşi yönetiminde ülkenin başında bulunan kişi ülke yönetimiyle ilgili bütün yetkileri kendinde bulundurur. Ülkelerin yönetiminde üç önemli güç unsuru bulunmaktadır. Bunlar; yasama, yürütme ve yargıdır. Monarşi yönetimlerinde yasama, yürütme ve yargı güçleri tek bir kişide toplanır. Günümüzde ise dünyadaki çoğu devlette yasama, yürütme ve yargı güçleri ayrı kurumlar tarafından kullanılmaktadır.

Ülkemizin devlet yönetiminde, kuvvetler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır. Bu nedenle yasama, yürütme ve yargı yetkileri ayrı kurum ve kişiler tarafından kullanılmaktadır. Anayasamızda yasama, yürütme ve yargı organlarının her birinin kendine has yetki ve sorumlulukları açıkça belirtilmiştir.

Ülkemizdeki tüm kurumlar gücünü anayasa ve kanunlardan almaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasası olan 1921 Anayasası (Teşkilat-ı Esasiye) Millî Mücadele Dönemi'nde çıkartıldığı için tüm güçler Büyük Millet Meclisine (BMM) verilmiştir. 1924 Anayasası'nda kısmen kuvvetler ayrılığı olsa da tam anlamıyla kuvvetler ayrılığı 1961 Anayasası'nda ilk kez uygulanmıştır. 1982 Anayasası'nda da kuvvetler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir. Günümüzde geçerli olan 1982 Anayasası'nın ilk üç maddesinde devletin şekli, cumhuriyetin nitelikleri, devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti belirtilmiştir. 1982 Anayasası'nın diğer bütün maddeleri üzerinde değişiklik yapılabilirken ilk üç maddesi değiştirilemez. Anayasanın ilk üç maddesi, 4. madde ile koruma altına alınmıştır.

Ülkemizde yasama, yürütme ve yargı görevlerini yerine getiren kurumlar ve kişiler birbiriyle uyumlu bir şekilde çalışırlar. Aşağıda yasama, yürütme ve yargı organları arasındaki ilişki açıklanmıştır.

Yasama yetkisi, TBMM'nin elindedir. Halkın ihtiyaçları doğrultusunda TBMM'de kanunlar çıkarılır.

Yürütme yetkisi, Cumhurbaşkanına aittir. Cumhurbaşkanı, çıkarılan kanunlara uygun olarak ülkede yürütme görevini yerine getirir. Ülkenin anayasaya ve kanunlara göre yönetilmesini sağlar.

Yargı yetkisi, bağımsız mahkemelerindir. Devlet yönetiminde kanunlara aykırı hareket edilmesi durumunda bağımsız mahkemeler olumsuz durumların ortaya çıkmasını önler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı ve bağımsız mahkemeler anayasadan aldıkları yetkiye göre bizlere hizmet vermektedir. Bu kurumların yetkileri anayasamızda aşağıda belirtildiği şekilde ifade edilmiştir.

Yasama yetkisi

MADDE 7- Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.

Yürütme yetkisi ve görevi

MADDE 8- Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

Yargı yetkisi

MADDE 9- Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.

Yasama Gücü

Ülkemizde yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kullanılır. TBMM üyelerine milletvekili adı verilir. Halktan yeterli oyu alarak milletvekili seçilen kişiler Anayasa'da belirtilen yemin metnini okuyarak göreve başlarlar. Milletvekillerinden oluşan TBMM'nin anayasaya göre yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri

A. Genel olarak

MADDE 87- Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğunun kararı ile genel ve özel af ilânına karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir.

B. Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi

MADDE 88- Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Kanun tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları İçtüzükle düzenlenir.

C. Kanunların Cumhurbaşkanınca yayımlanması

MADDE 89- Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen kanunları on beş gün içinde yayımlar. Yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşülmek üzere, bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte aynı süre içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir. Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir. Bütçe kanunları bu hükme tâbi

değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu üye tamsayısının salt çoğunluğuyla aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır; Meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar Meclise geri gönderebilir.

D. Milletlerarası andlaşmaları uygun bulma

MADDE 90- Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır.

F. Savaş hâli ilânı ve silahlı kuvvet kullanılmasına izin verme

MADDE 92- Milletlerarası hukukun meşrû saydığı hâllerde savaş hâli ilânına ve Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası andlaşmaların veya milletlerarası nezaket kurallarının gerektirdiği hâller dışında, Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde veya ara vermede iken ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması ve bu sebeple silahlı kuvvet kullanılmasına derhal karar verilmesinin kaçınılmaz olması hâlinde Cumhurbaşkanı da, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verebilir.

Yürütme Gücü

Anayasamıza göre ülkemizde yürütme gücü Cumhurbaşkanı tarafından kullanılır. Cumhurbaşkanı anayasada belirtilen özelliklere göre Türk vatandaşları arasından, halk tarafından seçilir. Cumhurbaşkanı seçilen kişi anayasada belirtilen yetki ve sorumlulukları yerine getirir. Cumhurbaşkanı Ankara'da bulunan Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde ülkemizi yönetmektedir. Cumhurbaşkanının anayasaya göre yetki ve sorumlulukları aşağıda belirtilmiştir.

Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri

MADDE 104- Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder. Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar. Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir. Kanunları yayımlar. Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir. Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları atar ve görevlerine son verir. Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler. Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyetinin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder. Milletlerarası andlaşmaları onaylar ve yayımlar. Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar. Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır. Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin

Başkomutanlığını temsil eder. Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir. Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır. Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez. Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması hâlinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hâle gelir. Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir. Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer. Cumhurbaşkanı, ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.

Yargı Gücü

Anayasamıza göre yargı yetkisi, bağımsız mahkemeler tarafından Türk milleti adına kullanılmaktadır. Bağımsız mahkemeler, anayasadan aldığı güçle kişiler ve kurumlar arasındaki sorunları kanunlara uygun bir şekilde çözmeye çalışır. Yasama ve yürütmenin yaptığı her türlü iş ülkemizde yargı denetimine tabi tutulmaktadır. Örneğin, TBMM’de çıkarılan bir kanunun anayasaya uymadığı düşünülürse Anayasa Mahkemesi’ne iptal davası açılabilir. Yine yürütmenin aldığı kararların, anayasa ve kanunlara aykırı olduğu düşünülürse idari mahkemelere yürütmenin durdurulması için dava açabilmektedir. Mahkemelerin bağımsız olması önemlidir ve bu durum anayasamızda aşağıdaki şekilde belirtilmiştir.

Mahkemelerin bağımsızlığı

MADDE 138- Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Ünite 6

: Yönetime Katılıyorum

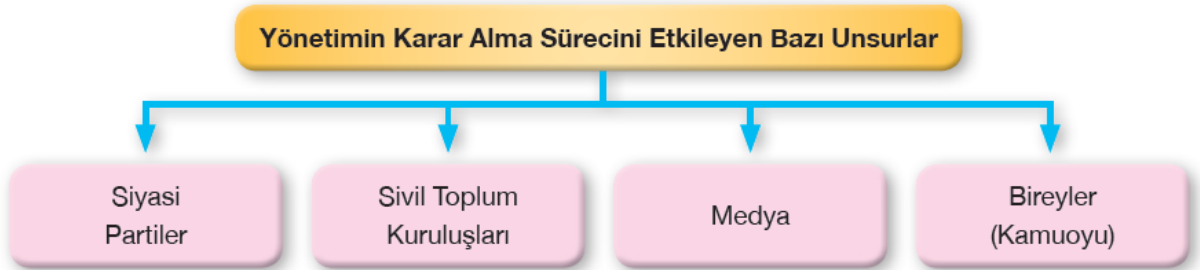
Konu

: Yönetimin Karar Alma Sürecine Katılıyorum

Bireyler günlük yaşamlarında aldıkları kararları uygularken çeşitli unsurlardan etkilenirler. Örneğin, gelecekte yapacağımız mesleği seçerken kişiliğimizin hangi mesleğe uygun olduğunu, meslek eğitiminin nerelerde verildiğini ve istihdam olanaklarını dikkate almamız gerekir. Tüm bu faktörler gelecekte hangi mesleği seçeceğimizi etkiler. Bu örnekte olduğu gibi yönetim birimlerinin de yönetimde kararlar alırken etkilendiği faktörler vardır. Ülkemizi yöneten kişiler ve kurumlar da çeşitli unsurlardan etkilenecek veya halkın istekleri doğrultusunda aldıkları kararları değiştirebilir, uygulamaya koymaktan vazgeçebilirler. Çünkü yönetim birimleri bir karar alırken halkın isteklerini de göz önünde bulundururlar.

Demokrasinin temel ilkelerinden biri, vatandaşların ülke yönetimine katılmasıdır. Bizler de görüş ve kanaatlerimiz doğrultusunda demokrasinin bir gereği olarak ülke yönetimine katılmalı ve yönetimin karar alma sürecinde etkili olmalıyız.

Aşağıda yönetimin karar alma sürecini etkileyen unsurlardan bazıları verilmiştir.

Siyasi Partiler

Benzer siyasi görüşleri paylaşan kişilerin bir ülkenin yönetiminde söz sahibi olmak üzere oluşturdukları örgütlenmeye siyasi parti adı verilir. Siyasi partilerin, demokrasinin temel ilkelerinden biri olduğunu öğrenmiştiniz. Siyasi partilerin nasıl kurulduğu, insanların siyasi partilere nasıl üye olabileceği ve siyasi partilerden nasıl ayrılabilceği anayasamızda aşağıdaki gibi belirtilmiştir.

Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma

MADDE 68- Vatandaşlar, siyasî parti kurma ve usulüne göre partilere girme ve partilerden ayrılma hakkına sahiptir. Parti üyesi olabilmek için on sekiz yaşını doldurmuş olmak gerekir. Siyasî partiler, demokratik siyasî hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasî partiler önceden izin almadan kurulurlar ve Anayasa ve kanun hükümleri içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.

Siyasi partiler, anayasada belirtilen kurallara ve kuruluş amaçlarına göre faaliyet gösterirler. Seçimlere katılarak ülke yönetimine talip olurlar. Ülke yönetiminde doğrudan görev alan parti ya da partilere, iktidar partisi adı verilir. Diğer parti veya partiler ise muhalefet

partileri olarak adlandırılır. Muhalefet partileri ülke yönetimiyle ilgili düşüncelerini kamuoyuyla ve iktidar partisiyle paylaşır. İnsanlar da kişisel görüşleri doğrultusunda istedikleri siyasi partinin içinde yer alabilir ve partinin çalışmalarına katılabilirler. Düşünce ve fikirlerini yetkili birimlere iletirler. Böylece hem muhalefet partileri hem de insanlar yönetimin karar alma sürecinde aktif olarak görev alırlar.

Sivil Toplum Kuruluşları

Bireyler toplumun çeşitli sorunlarını çözmek ve birtakım ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir araya gelerek bazı sosyal kuruluşlar oluştururlar. Yardımlaşma, dayanışma ve iş birliği içinde hareket ederek toplum yararına hizmet eden bu örgütlere sivil toplum kuruluşu adı verilir. Çeşitli alanlarda hizmet etmek amacıyla gönüllülük esasına göre kurulan bu kuruluşlar bazı durumlarda yönetimin karar alma sürecine etki edebilmektedir.

TEMA Vakfı, ülkemizde erozyonla mücadele etmek ve ağaçlandırma çalışmaları yapmak amacıyla kurulan bir sivil toplum kuruluşudur. TEMA Vakfı, çevreyle ilgili düşüncelerini yönetim birimleriyle paylaşarak yönetimin çevreyle ilgili sorunları çözmesinde yardımcı olur.

Medya

İnsanlar arasında iletişimi sağlayan radyo, televizyon, gazete ve Genel Ağ gibi basın yayın organlarının tümüne medya adı verilir. Medya sayesinde iletilmek istenen mesajlar, aynı anda çok sayıda kişiye ulaştırılabilir. Bireyler yaşadıkları yerde karşılaştıkları sorunları, yönetim birimlerine medya aracılığıyla iletebilirler. Örneğin, çocuklarının oyun oynayacağı bir parka ihtiyaç olduğunu düşünen mahalle sakinleri, seslerini yetkililere medya organları ile duyurabilir. Haberi alan yetkililer de mahalle sakinlerinin taleplerini yerine getirmek için harekete geçebilir.

Bireyler (Kamuoyu)

Yönetimin karar alma sürecine etki eden unsurlardan biri de bireyin kendisidir. Birey, seçme ve seçilme hakkını kullanarak kendisini yönetecek olan kişileri belirler. Görevini yaptığını düşündüğü kişileri bir sonraki seçimde yeniden seçebilir. Bunun tam aksini düşünüyorsa başka kişilerin kendisini yönetmesi için oyunu kullanır. Birey, toplum için yararlı olan konularda görüşlerini bulunduğu yerin yöneticilerine iletebilir. Bunun için en etkili yöntemlerden biri dilekçe hakkının kullanılmasıdır. Gerekli gördüğümüz durumlarda ilgili makamlara dilekçe yazarak taleplerimizi iletmeli ve yönetimin karar alma sürecine etki etmeliyiz. Örneğin, belediyenin toplu taşıma araçlarının yaşadığımız mahalledeki hizmetlerinde aksama olduğunu düşünelim. Bu durumda yaşadığımız yerleşim biriminin bağlı olduğu belediyeye bir dilekçe yazmalı ve durumu yetkililere bildirmeliyiz.

Toplumu ilgilendiren herhangi bir konu hakkında halkın benimsediği ortak görüşe kamuoyu adı verilir. Kamuoyu, toplumun sorunlarının çözümünde önemli bir etkiye sahiptir. Yönetimde yetkili olan kişiler, kamuoyunun görüşlerini genellikle dikkate almaktadır. Eğer yöneticiler bireylerin taleplerini haklı görürlerse almış oldukları kararı yeniden gözden geçirirler ve kamuoyuna uygun karar verirler.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Ünite 6

: Yönetime Katılıyorum

Konu

: Toplumsal Hayatımızda Demokrasinin Önemi

Sosyal topluluktaki her bireyin görüşlerini özgürce ifade etmesi, bir kişinin diğerinden üstün olmaması demokrasinin bir gereğidir. Günlük hayatta karşılaşılan çeşitli uygulamalar demokrasinin bir toplum için ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Aşağıda ve sonraki sayfada bu uygulamalara örnekler verilmiştir.

6.15

Ülkemizde ortaokul ve liselerde öğrencilerin genel dersler haricinde seçmeli dersler görme hakkı bulunmaktadır (Görsel 6.15). Bu dersleri öğrenciler özgür iradeleriyle seçebilmektedir.

6.16

Ülkemizde yürürlükte olan kanunlar herkes için geçerlidir (Görsel 6.16). İnsanlar kanunlara uygun olarak haklarını kullanabilirler. Demokratik bir toplumda kanunun üstünlüğü vazgeçilmezdir.

6.17

Her görüşten insan seçim sonuçlarına saygılı olmalıdır. Seçime katılan siyasi partiler ve kişiler seçimden sonra birbirini tebrik etmelidir (Görsel 6.17). Böylece toplumsal barışa katkı sağlanır.

6.18

Demokratik toplumlarda seyahat özgürlüğü vardır (Görsel 6.18). Bireyler kanuni engel yoksa istedikleri yere, istedikleri ulaşım aracıyla seyahat edebilirler.

Demokrasinin bir yaşam biçimi olarak kabul edildiği toplumlarda, insanların hak ve özgürlükleri anayasal güvence altındadır. Toplumdaki insanlar eşittir ve kimsenin diğerinden üstünlüğü yoktur. Kişiler ve kurumlar arasındaki sorunlar hukuk yoluyla çözülür. Kişiler ülke yönetimine katılabilirler. Demokrasiden vazgeçildiği anda bütün bu kazanımlar kaybedilir.

Ülkemiz 15 Temmuz 2016 tarihinde bir darbe girişimiyle karşı karşıya kaldı. Bu darbe girişimi sırasında ülkemizde yaşanan bazı gelişmeler aşağıda verilmiştir. İnceleyiniz.

- Darbe girişimi esnasında ülke yönetimine el konulmaya çalışıldı.
- Darbe girişimine kalkışanlar tarafından savaş uçaklarıyla demokrasinin sembolü olan TBMM, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi, Ankara Gölbaşı'nda bulunan Polis Özel Harekat Daire Başkanlığı, Ankara Emniyet Müdürlüğü bombalandı.
- Başta Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) olmak üzere medya organları ele geçirilerek halkın haber alma özgürlüğü kısıtlanmaya çalışıldı.
- İstanbul'daki Boğaziçi Köprüsü (şimdiki adıyla 15 Temmuz Şehitler Köprüsü) ve Fatih Sultan Mehmet Köprüsü ulaşımına kapatıldı. Hatta Boğaziçi Köprüsü'nde darbe girişimine karşı koymaya çalışan vatandaşların üzerine ateş açıldı.
- Halkın oylarıyla seçilen yöneticilere suikast girişiminde bulunuldu.

Demokrasinin koruyucusu olan yönetici, polis, asker, savcı ve hakimler darbe girişiminin sonlandırılmasında etkili oldular. Türk ordusunun komutanları ve askerleri, kalkışma hareketinin olduğu yerlerdeki kontrolü sağladı. Polisler darbeye katılan kişileri, savcıların talimatıyla gözaltına aldılar. Hakimler, mahkemeye sevk edilen kişilerden suçlu olanlarla ilgili tutuklama kararı verdi. Türk halkı, demokratik haklarının ellerinden alınmaması için 15 Temmuz gecesi canını vermekten çekinmedi. 15 Temmuz darbe girişimi esnasında 251 vatandaşımız şehit oldu. 15 Temmuz gecesi ülkenin çeşitli yerlerinde başlayan darbe girişimi; devletimizin yetkili birimleri ve halkın gösterdiği çaba sonucunda önledi. Darbe girişiminin engellenmesinden sonra bu gün, devletin yetkili organları tarafından "**15 Temmuz Demokrasi ve Millî Birlik Günü**" olarak ilan edildi.

Toplumsal hayatta demokrasi vazgeçilmez bir unsurdur. İnsanların huzurlu bir ortamda yaşaması, görüş ve düşüncelerini ifade edebilmesi, birbirleriyle iyi ilişkiler kurabilmesi toplumsal hayat için önemlidir. Bunların sağlanabilmesi demokrasi sayesinde olmaktadır. Bizler de hayatımızın her alanında demokrasiye sahip çıkmalı, onu korumalı ve hayatımızın en önemli parçası olarak görmeliyiz.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Ünite 6

: Yönetime Katılıyorum

Konu

: Anayasal Güvence Altındayız

Mağdur olduğunu düşünen anayasada yazılı olan dilekçe haklarını kullanarak Tüketici Hakem Heyeti Başkanlığına başvurmuşlardır. Dilekçeleri değerlendirecek olan Tüketici Hakem Heyeti, bankalar ve vatandaşlar arasındaki sorunları kanunlara uygun olarak çözecektir. Dilekçe hakkımız anayasal güvence altındadır. Sizler de herhangi bir sorunla karşılaştığınızda veya isteklerinizi yetkili mercilere bildirmek istediğinizde dilekçe hakkınızı kullanabilirsiniz.

Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı

MADDE 74- Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

İnsanların doğuştan sahip oldukları haklar vardır. Bu haklar anayasamızda güvence altına alınmıştır. Dilekçe hakkı gibi anayasal güvence altında olan haklarımızdan bazıları aşağıda verilmiştir.

Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı

MADDE 17- Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

İnsanların en temel haklarından biri yaşama hakkıdır. Bu hak başka kişiler tarafından engellenemez. Kişi dokunulmazlığı anayasal güvence altındadır. Buna aykırı davranan bir kişi olursa suç işlemiş sayılır.

Haberleşme hürriyeti

MADDE 22- Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberleşme engellenemez ve gizliliğine dokunulamaz.

Televizyon izleyerek, Genel Ağ’ı takip ederek, telefonla konuşarak ülkemizde ve dünyadaki gelişmeler hakkında bilgi sahibi oluyoruz. Tüm bunlar anayasada bulunan haberleşme hürriyetinin bize sağladığı haklardır. Herkes anayasal haklarının neler olduğunu bilmelidir. Çünkü sahip olduğu hakları bilmeyen kişiler, herhangi olumsuz bir durumda haklarını kullanmakta sıkıntı yaşayabilirler. Haberleşme özgürlüğü engellenmeye çalışılan bir birey en yakınında bulunan polis karakoluna başvurmalıdır. Bu durumda görevli memurlar, haberleşme hürriyetini engellemeye çalışanlar hakkında yasal işlemleri başlatacaktır.

Düşünce ve kanaat hürriyeti

MADDE 25- Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

İnsanlar herhangi bir konu hakkında düşünce ve kanaatlerini özgürce açıklama hakkına sahiptir. Hiç kimse başka bir insanı düşüncelerini açıklamaya zorlamamalıdır. Bunu kullanma hakkı tamamen bireyin hür iradesine bırakılmıştır. Bu hakkımız anayasal güvence altındadır.

Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi

MADDE 42- Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz. Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.

Ülkemizde herkesin eğitim ve öğrenim hakkı bulunmaktadır. Bu haktan hiç kimse yoksun bırakılamaz. Bireyler ilgili yaş gruplarına göre ülkemizde bulunan eğitim kurumlarında bu haklarını kullanırlar. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı eğitim ve öğretim işlerinin denetim ve gözetimini yapmaktadır.

Çalışma hakkı ve ödevi

MADDE 49- Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır.

Çalışma şartları ve dinlenme hakkı

MADDE 50- Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedenî ve ruhî yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar. Dinlenmek, çalışanların hakkıdır. Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.

İnsanlar çalışarak geçimini sağlama ve çalışma süreleri içinde dinlenme hakkına sahiptir. Hiç kimse isteği dışında çalışmaya zorlanamaz. Çalışan insanlar aynı zamanda belli sürelerde dinlenmelidir. Ülkemiz üretim yaparak ekonomik yönden kalkınabilir. Bu sebeple çalışmak aynı zamanda bizler için bir sorumluluktur.

Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması

MADDE 56- Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir. Sağlık hizmetlerinin yaygın bir şekilde yerine getirilmesi için kanunla genel sağlık sigortası kurulabilir.

Sağlık hakkı, herkesin yaşamını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi için devletten gerekli çalışmaların yapılmasını isteme hakkıdır. Devlet kişilerin sağlık haklarının gerçekleşmesi için sağlık kurumlarını oluşturarak halka sağlık hizmeti vermeli, koruyucu sağlık hizmetleri yürütmeli, kişileri sağlıklı ve dengeli bir biçimde beslenebilecekleri yaşam standardına ulaştırmalı ve çevreyi insanların yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilecekleri duruma getirmelidir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevrenin kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.

İnsanın insan olmaktan doğan ve hayatını devam ettirebilmesi için gereken asgari ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gerekmektedir. Gelişen ve değişen dünya şartları içerisinde; beslenme, barınma, giyim, temizlik, ısınma, aydınlanma, ulaşım, haberleşme gibi ihtiyaçlarını karşılayan tüketicilerin karşılaştığı sorunları çözmek devletin en temel görevlerinden biridir.

Vatandaşlık hakkı, anayasamızda bizlere tanınmış haklardan biridir. Vatandaşlık hakkı aynı zamanda devlete karşı yapmamız gereken bazı sorumlulukları da beraberinde getirir. Bunlar "**vatandaşlık görevleri**" olarak da adlandırılır. Vatandaşlık görevlerimizle ilgili aşağıda verilenleri inceleyiniz.

6.25

Oy kullanmak

Ülkemizde on sekiz yaşına giren her vatandaş seçimlerde oy kullanarak vatandaşlık görevini yerine getirmelidir (Görsel 6.25). Vatandaşlık bilincine sahip her birey oyunu kullanılmalı, demokrasinin gereğini ve sorumluluğunu yerine getirmelidir.

6.26

Vergi vermek

Her vatandaş, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür (Görsel 6.26). Devlet toplanan vergilerle yol, köprü, hastane, okul yapar. Vergimizi düzenli ödeyerek vatandaşlık sorumluluğumuzu yerine getirmeliyiz.

Askerlik yapmak

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan, sağlıklı ve 20 yaşına giren her erkek askerlik görevini yerine getirmekle yükümlüdür (Görsel 6.27). Bu koşulları sağlayan her erkek zamanı geldiğinde askerlik görevini yaparak üzerine düşen vatandaşlık sorumluluğunu yerine getirmelidir.

Kanunlara uymak

Kanunlar toplum düzenini ve adaleti sağlamak, hak ve özgürlükleri korumak için gereklidir. Vatandaşlık bilincine sahip olan her birey kanunlara uyma sorumluluğunu yerine getirmelidir (Görsel 6.28). Böylece devlet işleri daha kolay yürür, insanlar huzurlu ve mutlu bir yaşam sürdürebilir.

6.Sınıf Sosyal Bilgiler Konu Özetleri

Ünite 6

: Yönetime Katılıyorum

Konu

: Toplumsal Hayatta Kadının Yeri

Türk kadınları, ilk Türk devletlerinde olduğu gibi Kurtuluş Savaşı yıllarında da önemli görevler üstlenmiştir. Erkekler cephede düşmanla mücadele ederken Türk kadınları onlara cephe arkasında destek vermiştir. Türk kadını yeri geldiğinde evin geçimini ve çocukların bakımını üstlenmiş, yeri geldiğinde cepheye silah ve cephane taşımıştır. Ayrıca cephe gerisinde askerlerin sağlık, beslenme ve giyinme ihtiyaçlarının karşılamasına da yardımcı olmuştur. Şerife Bacı, Halime Çavuş, Nezahat Onbaşı, Gördesli Makbule, Tayyar Rahmiye Millî Mücadele Dönemi'nde düşmana karşı savaşan kadın kahramanlarımıza örnektir. Millî Mücadele'nin kazanılmasında önemli rolü olan bu kadın kahramanlarımızı ve daha nicelerini saygıyla anmak, onların hatıralarına sahip çıkmak her vatandaşın sorumluluğudur.

Cumhuriyet kurulduktan sonra Mustafa Kemal Atatürk, Türk kadınının sosyal, ekonomik ve siyasal haklara kavuşması için bazı çalışmalar yapmıştır. 17 Şubat 1926 yılında Türk Medeni Kanunu kabul edilmiş ve Türk kadını, sosyal ve ekonomik haklara sahip olmuştur. Bu kanuna göre resmî nikah zorunlu hâle getirilmiş, erkeklere tanındığı gibi kadınlara da boşanma hakkı tanınmıştır. Aynı kanunla miras konusunda kadın ve erkek eşit hâle gelmiş, kadınlar istedikleri mesleği seçme ve istedikleri meslekte çalışma hakkına kavuşmuştur.

Türk kadınına ülke yönetiminde görev alabilmesini sağlayan siyasi haklar yine Mustafa Kemal Atatürk'ün öncülüğünde verilmiştir. Kadınlara sırasıyla 1930 yılında belediye seçimlerine katılma hakkı, 1933 yılında muhtarlık seçimlerine katılma hakkı ve 1934 yılında milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır.

Türkiye'nin ilk kadın avukatı
Süreyya Ağaoğlu

Türkiye'nin ilk kadın bakanı
Türkan Akyol

Türkiye'nin ilk kadın muhtarı
Gül Esin

Toplumsal yaşamda iş, meslek edinme, yönetme gibi alanlarda kadınlara, çocuklara, engellilere ayrıcalık tanımaya pozitif ayrımcılık denir. Merdivenleri kullanamayan engelli bireyler için havaalanlarında, metro istasyonlarında, kamu kuruluşlarında yalnızca engellilerin kullanabileceği asansörler vardır. Bu uygulama, engellilere yönelik pozitif ayrımcılığa bir örnektir. Haberde de okuduğunuz gibi ülkemizin çeşitli yerlerinde kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık uygulamaları yapılmaktadır. Bu durum toplumsal hayatta kadına verilen değeri göstermektedir. Aşağıda, ülkemizde kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık uygulamalarına örnekler verilmiştir.

- Ülkemizde kadınların çalışma hayatından kopmadan annelik görevlerini yerine getirebilmeleri için doğumdan önce ve doğumdan sonra ücretsiz izin hakları vardır. Aynı zamanda çocukları 6 yaşına girene kadar kadınlara yarı zamanlı olarak çalışma hakkı tanınmıştır.
- Ülkemizde kadınlar, erkeklerden daha önce emekli olma hakkına sahiptir.
- Ülkemizde toplu taşıma araçlarında erkek yolcular, ayakta seyahat eden kadın yolculara yer vermektedir.
- Okuma yazma bilmeyen kadınlara yönelik okuma yazma kampanyaları düzenlenmektedir.

Günümüzde çok sayıda kadın bir işte çalışarak ev ekonomisine katkıda bulunmakta, hemen hemen istediği her mesleği yapabilmektedir. Örneğin yönetici olarak şirketlerde, öğretmen olarak okullarda, şoför olarak belediye otobüslerinde çalışabilmektedir. Ülkemizde kadınların çalışma hayatına katılması için bazı çalışmalar yapılmaktadır.

Bireylere cinsiyetlerinden dolayı toplumda adaletsiz bir şekilde davranılmasına cinsiyet ayrımcılığı adı verilir. Ülkemizde ve dünyada kadınların genellikle şoförlük, futbol hakemliği, yöneticilik vb. meslekleri yapması toplum tarafından uzun yıllar yadırganmıştır. Bu durum, cinsiyet ayrımcılığına örnektir. Bireylere cinsiyetlerinden dolayı ayrımcılık yapılmamalı, kadın ve erkek her bireyin eşit haklara sahip olduğu unutulmamalıdır.

Kadına yönelik şiddet toplum tarafından kabul görmeyen bir durumdur. İnsanların bedenlerine yönelik her türlü saldırı fiziksel şiddet olarak adlandırılır. Toplumda kadınlara şiddet içeren davranışlarda bulunulması asla kabul edilemez. Anayasamıza göre herkesin kişi dokunulmazlığı hakkı bulunmaktadır. Şiddetin söz konusu olduğu bir durumla karşılaşırsa bu durum hemen en yakında bulunan güvenlik güçlerine bildirilmelidir.

Şiddet denilince yalnızca fiziksel şiddetten bahsedilmemektedir. Fiziksel şiddetin yanı sıra psikolojik ve ekonomik şiddet de söz konusu olabilmektedir. Psikolojik şiddet aynı zamanda duygusal şiddet olarak da adlandırılır. Psikolojik şiddet, bireyin ruh sağlığı ve duygularında kalıcı izler bırakabilir.

Bireylerin yaşamlarını sürdürmek için ihtiyaç duyduğu ekonomik olanaklardan mahrum bırakılmasına, ekonomik kaynakların bireyin üzerinde bir yaptırım ve kontrol aracı olarak kullanılmasına **ekonomik şiddet** adı verilir. Ekonomik şiddet bireyin yaşam koşullarını zorlaştırır.

Geçmişten günümüze kadınlar, toplumsal hayatın her alanında önemli bir yere sahip olmuştur. Türk kadınları her zaman toplumun tüm kesimlerinde değerli görevler üstlenmiş ve önemli konumlarda bulunmuştur (Görsel 6.38, 6.39 ve 6.40).

*Kara Fatma (Fatma Seher Erden)
Kurtuluş Savaşı'nın kadın
kahramanlarından biridir.*

*Halide Edip Adıvar ülkemizin
yetiştirdiği önemli yazarlardan
birdir.*

*Canan Dağdeviren dünyaca
tanınan önemli fizik
mühendislerinden biridir.*